

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-04

Ontwikkelingsraad

Nr. 265

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 november 2023

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken
Ontwikkelingssamenwerking van 21 november 2023.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

VERSLAG RAAD BUITENLANDSE ZAKEN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VAN 21 NOVEMBER 2023

Op 21 november jl. vond de Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking plaats in Brussel. De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking was hier namens Nederland bij aanwezig. De Raad sprak per videoverbinding met de president van de Wereldbank, Ajay Banga. Op de agenda stond als hoofdonderwerp *Team Europe* engagement in complexe situaties in Afrika. Onder *current affairs* sprak de Raad over de Oekraïne-faciliteit, de situatie in de Palestijnse gebieden, het EU-genderactieplan (GAP) III en de relatie tussen de Europese Unie en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (CELAC). Onder *any other business* werd kort stilgestaan bij het *Global Gateway Forum* van 25 en 26 oktober jl. en de ondertekeningsceremonie van de Samoa-overeenkomst van 14 en 15 november jl.

Virtuele uitwisseling met de president van de Wereldbank

De Raad sprak per videoverbinding met de president van de Wereldbankgroep (de «Bank»), Ajay Banga. Deze uitwisseling lag in het verlengde van de recente jaarvergadering van de Bank in Marrakesh.¹ De Raad, inclusief Nederland, dankte president Banga voor zijn werk, in het bijzonder zijn voortgang op de hervormingsagenda en focus op partnerschappen en stelde vragen over de voorziene vervolgstappen van de Bank.

De nieuwe missie van de Bank richt zich op het stimuleren van investeringen die bijdragen aan een leefbare planeet voor iedereen. Daarin ziet president Banga de Europese Unie (EU) als een belangrijke partner om grensoverschrijdende uitdagingen te adresseren ten tijde van geopolitieke instabiliteit, ongelijkheid, en een dalend vertrouwen van ontvangende landen in het internationale (financiële) systeem. President Banga riep op tot innovatieve partnerschappen en additionele financiering vanuit aandeelhouders om het leenvermogen van de Bank te vergroten voor het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). Net als de Raad benadrukte president Banga het belang van private sector mobilisatie. De president gaf aan een belangrijke rol voor de Bank te zien bij de wederopbouw van Oekraïne, in nauwe samenwerking met de EU en haar lidstaten. Ten aanzien van de COP28 sprak Banga het belang uit van een gedegen methode om klimaatfinanciering te meten, een goede balans tussen klimaatadaptatie en -mitigatie, en een goed beheer van het op te richten Schade & Verlies fonds dat de Bank is gevraagd te beheren. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten het belang van een versterkte samenwerking tussen de EU en de Bank. Nederland riep tevens op tot het stimuleren van donorcoördinatie op landenniveau, een sterkere mobilisatie van de private sector voor OS-investeringen, en het waarborgen van de synergie tussen het werk van de EU en de Bank.

Team Europe engagement in Afrika

De Raad sprak over Team Europe engagement in complexe situaties in Afrika, specifiek in de Sahel-regio en de Hoorn van Afrika. Eurocommissaris Urpilainen onderstreepte het belang van Afrika hoog op de Europese agenda te houden. Hierbij is het volgens de Europese Commissie belangrijk dat de EU open blijft staan voor een kritische dialoog met transitieautoriteiten om een terugkeer naar een constitutionele orde te bevorderen, en er tegelijkertijd voor te waken dat militaire regimes worden gelegitimeerd of versterkt.

¹ Zie Kamerstuk 26 234, nr. 281 van 2 oktober jl.

Binnen de Raad werd brede steun uitgesproken voor een voortdurende ontwikkelingssamenwerking relatie met Afrikaanse landen. Verschillende landen gaven daarbij aan dat speciale aandacht moet uitgaan naar het tegengaan van antiwesterse retoriek en -sentimenten. Ook Nederland benadrukte het belang van een actieve Europese inzet in de Sahel en de Hoorn van Afrika om grondoorzaken van conflict en instabiliteit te adresseren en humanitaire noden te ledigen. Daarbij acht Nederland het van belang dat de EU zich opstelt als partner die oog houdt voor het perspectief van de bevolking, omdat dit op termijn de sterkste basis vormt voor het behartigen van Nederlandse en Europese belangen binnen een gelijkwaardig partnerschap. De EU dient daarbij speciale aandacht te geven aan betekenisvolle vertegenwoordiging en inclusie van vrouwen en jongeren.

Nederland onderstreepte tevens net als andere lidstaten de noodzaak van een strategische discussie in EU-verband over onder welke voorwaarden samenwerking met autoriteiten in de Sahel en Hoorn van Afrika op het gebied van ontwikkelingssamenwerking plaats kan vinden.

Current affairs

Oekraïne-faciliteit

De Raad sprak over de stand van zaken van de Oekraïne-faciliteit. Veel lidstaten benadrukten het belang van blijvende solidariteit met, en steun aan, Oekraïne. Binnen de Raad bestaat brede steun voor snelle aanname en implementatie van de Verordening ter oprichting van de faciliteit. Daarbij brachten verschillende lidstaten enkele aandachtspunten in, zoals afdoende aandacht voor de aanpak van corruptie, het belang van donorcoördinatie, en voldoende betrokkenheid van lidstaten in de aansturing van de faciliteit en de onderliggende hervormings- en investeringsagenda. Nederland benadrukte dat de pakketbenadering van de tussentijdse herziening van het meerjarig financieel kader 2021–2027 (MFK) er niet toe mag leiden dat steun aan Oekraïne vertraging oploopt. Daarnaast sprak Nederland zich uit voor een inclusieve totstandkoming van het Oekraïne-plan met afdoende aandacht voor onder andere gendergelijkheid.

Palestijnse Gebieden

De Raad sprak over de stand van zaken van EU-ontwikkelingssamenwerking voor de Palestijnse Gebieden. In de context van de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober jl. kondigde de Commissie op 9 oktober een *urgent review* aan om zeker te stellen dat EU-steun niet direct of indirect ten goede komt aan terroristische organisaties. In afwachting van de resultaten van deze doorlichting werden betalingen van de Commissie voor programmering in de Palestijnse Gebieden opgeschort.² Omdat het college van Eurocommissarissen gelijktijdig aan deze Raad sprak over uitkomsten van de doorlichting van de Europese steun aan de Palestijnse Gebieden, kon de Commissie tijdens deze Raad nog niet in gaan op de uitkomsten van deze doorlichting. De uitkomsten van de doorlichting zijn op 21 november, na afloop van de bespreking in de Raad, door de Commissie aangekondigd.³ De doorlichting is publiekelijk beschikbaar.⁴ Uit de doorlichting komt volgens de Commissie naar voren dat de

² The European Commission announces an urgent review of its financial assistance for Palestine (europa.eu).

³ Review of EU aid to Palestine (europa.eu).

⁴ Communication to the Commission on the review of ongoing financial assistance for Palestine.pdf (europa.eu).

bestaande waarborgen in EU-steun, die over de afgelopen jaren zijn aangescherpt, goed functioneren. Er is volgens de Commissie geen bewijs gevonden dat geld voor onbedoelde doeleinden is ingezet. De resultaten zullen op korte termijn in Raadsverband besproken worden.

Sommige EU-lidstaten gaven aan dat de Commissie wat hen betreft geen extra voorwaarden mag verbinden aan de steun op grond van de uitkomsten van de doorlichting. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten dat EU-steun hervat moet worden als de doorlichting geen onregelmatigheden laat zien en mits niet naar voren is gekomen dat geld onverhoopt bij terroristische organisaties terecht komt.

EU-genderactieplan (GAP) III

Tijdens de Raad presenteerde de Commissie de mid-term review van het EU-genderactieplan III (GAP III), een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU (2021–2025). De bevindingen van deze tussentijdse evaluatie zijn veelal positief. Daarom is besloten GAP III te verlengen tot en met 2027. Hiermee gaat GAP III gelijk op met de periode van het meerjarig financieel kader (MFK). Nederland verwelkomt dit besluit.

EU-CELAC relaties

De Raad sprak kort over de relaties tussen de EU en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische landen (CELAC) in het verlengde van de Raadsconclusies die werden aangenomen en ter *follow-up* van de EU-CELAC Top van 17–18 juli jl. Enkele lidstaten verwelkomden de intensivering van de samenwerking met deze regio. En marge van de Raad werd een EU *flagship* project (EL PACCTO) gericht op de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit ter waarde van EUR 58,8 mln. getekend. Nederland zal ook deelnemen aan dit programma.

Overig

Any other business (AOB)

Eurocommissaris Jutta Urpilainen koppelde onder AOB kort terug over het Global Gateway Forum van 25 en 26 oktober jl.⁵ en de ondertekeningssceremonie van de Samoa-overeenkomst van 14 en 15 november jl.⁶

Aanname Raadsconclusies

De Raad nam Raadsconclusies aan over het rapport van de Europese Rekenkamer over het Instrument voor Nabuurschap, Ontwikkeling en Internationale Samenwerking (NDICI), de Team Europe aanpak, de sociale, groene en digitale transitie, het rapport van de Europese Rekenkamer over het Spotlight initiatief, en de relatie tussen de EU en de CELAC-regio.⁷

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5199.

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/11/15/samoa-agreement-eu-and-its-member-states-sign-new-partnership-agreement-with-the-members-of-the-organisation-of-the-african-caribbean-and-pacific-states/>.

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2023/11/21/>.

EU-AU ministeriële bijeenkomst

De ministeriële bijeenkomst tussen de EU en de Afrikaanse Unie (AU) die gepland stond voor 20 november, is uitgesteld. Nederland dringt er samen met een groot aantal andere EU-lidstaten op aan om zo snel mogelijk een nieuwe datum voor deze bijeenkomst vast te stellen.